

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L,

XXXXXXXXXX

Nro 15,

Költ Bétsben, 'Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
21-dik napján 1797-dik Észteendőben.

Hadi, Környüállások.

Rómát oda hagyatta Január. 26-dikán
a' Fr. Követtel *Cacaultal Bonaparte*, és
Jan. 28-dikán *Bonóniából* H. d. Jelentést
tett a' Római Udvar ellen közánségessé,
oly fundamentomonn, a' mint ő mondja,
hogy a' Pápa meg nem tartotta a' Fegy-
vernyugvás' köteseit. Még Jan. 22-dikén
meg-visgálván az Olaszok közzül szedett
Katonáit, 's egyesítvénn azokat egy Fr.
Seregosztályal: által ment Jan. 29-dikén

P

ezen Néppel *Romagnába*, 's el foglalván *Imolát*, *Ravennát*, és *Faënzát*, *Riminiig* nyomúlt. — Egy *Római* Korpus, mely *Faënzánál* állott, ki-nyomattatott helyéből a' *Frantziák* által, 's a' mint a' *Bétsi Udv. Újságnak* 18-dik *Februáriusi Darabja*, egy *Bonóniai Tudósítás* után fel-jegyzette — veltett tizennégy ágyúkat, és ezerennel fogattattak között. — A' *Toskánai* Minister Markéze *Manfredini*, az, a' Nagy-Hertzeg' nevébenn, oly Egygyességr lépett, *Frantzia* Generális *Bona-partéval*, mely szerént, *Livornó* Városából és *Kikötőhelyéből* a' *Frantziák* ki takarodnak, és ekképpen *Livornó*, visszalép a' maga előbbeni *neutrálitássába*; de a' Nagy Hertzeg, két millió lívert fizet a' *Frantzia* Respublikának.

Az *Irlándiai* vagy *Hiberniai* Parlamentom újra Gyűlést tartván Jan. 16 dikán, szó volt abban *Bridport* Tengeri-Vezérről, kinek a' *Ministériális* Tagok pártját fogták, 's az ellenkező szeleket veteték, hogy előbb nem jelenhetett meg *Bridport* Admirális meg az *Irlándiai* partoknál. A' *Vice-Királytól* örvendetes *Tudósítást* vettek a' *Parlamentomnak* mind két *Táblái* az eránt, hogy *Irlándia*, szerentséssenn meg-menekedett a' *Frantziáknak* gonosz szándékától, mely abból állott,

hogy ellenségesen meg-lepjék annak föld-jét. Ezenn Tudósításnak fel-olvastatása után, így szóllott Lord *Dillon* az Első Táblánál: „Az által, hogy most meg me-nekedett *Irrlándia* a' Fr. áktól, éppen el ne hagygya magát altattatni a' Kormány-szék, mert belől elég Haza-árulók vagynak, és *Fox* Úr, az Angliai Parlamentom előtt (Nóvemberbenn) mondott Beszédjével, valóságossann oda tzelozott, hogy fel-lázálfza az *Irrlándiai* Népet: mert a' leggyülölségesebb színekkel festette *Irrlándia*-nak Konstitútzioját, és az *Irrlándiai* Parlamentomot oly portékának nevezte, melyel egyedül az Angliai Ministerek kereskednek.“ — Hasonló hangon beszélt a' Nagy.-Cancellárius is: „Hogy a' Frantziák — *úgymond* — oly vakmerőpróbát tettek *Irrlándia* ellen: arra, az Angliai Anti-Ministérialisták (Ministériommal ellenkezők) azok a' politikus Hypochondristák szolgáltattak alkalmatosságot, a' magok veszett tudománynyokkal, a' kik minthogy Angliában el nem érhatték gonosz tzeljokat: úgy fordították *Irrlándia* Koronája ellen rontó szándékjokat; 's a' kikhez kaptsolták most magokat minden *Irrlándiai* Hazaárulók, *Rowan*, *Tandy* 's más ilyenek; és a' kiknek szavok' járása szerént volt fel téve a' tsúfolkodó Fr. Generális *Hoche* Manifestuma is, a' ki *Vándéban*,

vérrel és halállal bélyegezte minden lépéseit, és Londonba akart utat keresni *Irrlandián* által. Hasonlítanak a' *Hoche* Hirdetményének ki-fejezése, egynehány *Irrlandiai* Újságok stílusához is, a' melyek, vesztegető mérget lehellenek az Alattvalókba, és zsöldossai némely *Irrlandusok*nak, kik a' jobbításnak szép neve alatt egy dühös Demokratiát (Népi igazgatást) akarnának bé hozni *Irrlandiába*, hogy el szakaszszákezt Nagy Britanniától, melyhez, oly szorossan kaptsolta magát, mint a' tserfához a' folyó-borostyán; és Frantzia Fiók-Tartományt tsináljanak belőle. — A' Második Táblánál el végeződött, hogy Közfönő-Írást kell küldeni a' Királyhoz, a' Sereghez, és a' Polgár-Katonasághoz is, *Irrlandia* óltalmazására nézve nyilatkozottatott kézfiségért; és hogy az Országnek minden részeibenn háláadó Innepeket kell tartani. *Grattan* — ki, az *Irrlandiai Ország gyűlés'* 2-dik Táblájánál éppen olyan, mint *Fox* az *Angliainál* — keményen ki kelt az Angliai Ministerek ellen, kikről azt mondta; hogy a' Lord *Bridport'* Hajósseregének későn lett el küldése által, *Irrlandiának* meg-óltalmazását a' szélre és a' habokra bízták. A' szél szabadította meg *Irrlandiát*: nem érdemlenek tehát közfönönetet a' Ministerek, kik a' magok késedelmezésével *Irrlandia'* szívén halálos sebet

ejthettek volna. Irlandiára, mely, pénzzel is, Katonával is segíti *Nagy-Britanniát*, nem vólt gond. — A' Királyhoz küldendő Írásba tehát bele akarta tétetni, hogy az utólsó *Párisi* tanátskozásbann a' Békesség eránt, nem vólt igaz tzeljok a' Ministereknek: a' Békesség; és hogy Irlandiát, a' Fr. ák' meg-szállása ellen nem óltalmazták. Voksra kelvén a' dolog, nem kapott *Dillon* többet hétnél a' maga részére; a' *Nagy-Cancellárius'* feltételére pedig 90 Tagok voksoltak.

Londonból Febr. 3-dikánn: — „Lord *Bridport*, visszazért a' maga Hajósseregével *Torbayi* partunkhoz.“

„Irlandiának azon partjai, melyeket inkább lehet félteni a' Fr. áktól, sántzokkal erősítettnek.“

„Skótzia' széleinn, egészsz eröbenn tétetnek az óltalom-készületek a' *Dünkircheni* Fr. Hajósseregére nézve, melynek meg-kémlelésére egynehány Fregátok is küldödtek el.“

A' Fr. Direktórium, ezer háromszáz millió lívert kívánt a' jövö táborozásra, a' Törvényhozó Nemzeti-Gyüléstől, mely kívánság, vizsgálás alá vetetvén, *Camus*

igen nehéz dolognak állította lenni, annyi kész-pénznek öfzfeszterzését.

Miért nem lehet most Párisbann egy oly Nemzeti-Bankót fel-állítani, a' melynek tzedulái kész-pénz gyanánt vevődnek el? Ezt a' Kérdést, a' milyen szabadon, szintoly fundamentomosan meghányták vetették, az a' végett Párisba öfzfelhívattatott Frantzia Kereskedők, kik, minnekutánna fel-tették fundamentomúl: hogy a' leg-jobb lelkű, leg-nagyobb tudományú, és leg-gazdagabb Emberek' gondviselése alatt lévő Bankónak is lehetetlen meg nem bukni; ha annak tulajdonát, a' mely tsinálja néki a' kreditet (hitelességű) valamely Hatalom el idegenítheti: ezen fundamentomot, a' Fr. Respublika Papiros-pénzeire (melyek mintegy annyai Nemzeti Bankók voltak) az Aszfzinyátokra; Rescriptziókra; és Mándátokra alkalmaztaták, 's ezeknek károsító semmikké létét onnan magyarázták, mert a' Státus' jószágai, melyekre, mint ki mutatott fundusokra (hypotheccákra) vólt építve; fényes ígéretekkel azoknak hitelessége, más végekre fordítottak; 's így a' Papiros-pénzek, fundamentom, következésképpenn kredit nélkül maradtak. Hasonló okból nem ígérhetek-több szterentsét a' Bankó-tzeduláknak is.

„A' hofzfas szerentsétlenségek —
így folytatták továbbá Értekezésesket —
 kételkedökké, 's gyakrann igazságtalañok-
 ká teszik az Embereket, és ha valaki a'
 következendő történeteket, az el múlttak-
 ból akarná ítélni; helytelen dolgot tsele-
 kedne: de egyedül tsak a' jóbann való ré-
 szesülés felejtetheti el a' ki állott nyomo-
 rúságokat. A' mi mostani Igazgatásunk'
 formája, bátorságot önt belénk szükséges-
 képpen az eránt, hogy nem tért többé
 vizfsza az olyatén Törvényhozó Tirannus-
 ság (Robespierség), mely, meg-ölte a'
 kereskedést és mesterségeket; mert hafzna
 van abban a' Népi-igazgatásnak, ha igaz,
 mivel úgy, mellette vagyon a' köz-érte-
 lem, a' melyen fundálódik az ő fő ereje.
 Tartozunk tehát egész reménységgel lenni
 az ő jóltévő tzéljai felől: de a' jövendők-
 nek reménylése, nem törli ki elménkből
 a' múltt szenvedések' emlékezetét, és szí-
 vünkből, a' jelenvalóknak érzését. Az
 Anárchiának (Fötelenségnek) következései
 még egészszenn nyomják a' kereskedést;
 bajosan lehet ezt folytatni a' maga romlá-
 sain; a' tökepenzei el vagynak széledve,
 vagy ásva; a' műhelyei bé zárva hever-
 nek, és a' külső rokonságai el enyésztek.
 Semmi újhoz nem kezdhet, a' Törvényho-
 zásnak tétovázása miatt, a' leg jobb spe-
 kulátzióknak (széljel-nézéseknek vagy vis-

gálódásoknak) nints előmenetele, mert a' Törvények, melyek, hazzonnal bíztatták azokat, idő közben megvaltoztak. Sok kell ahhoz, hogy vizsza kaphassa a' kereskedés, a' maga hajdani erejét. Egyedül az idő, 's a' bölts Törvények segíthetik ki a' veszélyekből, a' melyeken által ment. Ha a' Revolúzionále-Systemának még tsak a' nyoma is elvész; ha a' kereskedés, minden nyügjeiből, a' melyek még most igen szorongatják őtet, ki szabadíttatik; ha az állandó Törvények' általma alatt ismét megindúlhat: úgy, a' köz bizodalom, önként fog származni annak szerentsés folyamatjából. Nem tagadhatjuk azért Kegyelmed előtt, Polgár Minister! hogy a' mostáni környülállásokban nem látjuk lehetségesnek egy felállítandó Bankónak boldogúlását. A' legfőbb okok közzül, melyek gátolni fognák annak szerentsés előmenetelét egy az; hogy nints közönséges bizodalom. Egyszersmind tartunk attól, hogy a' hebehurgyálkodás, elronthatná itt már előre azokat a' jó következeseket, melyeket idővel lehetne várni egy ily fundátzióból. "

A' Belső dolgokra ügyelő Fr. Minister *Benezech*, a' *Brüsszel*ben lévő Kormány-szekkel közönséges Ülést tartatott Január. 28-dikán, 's azon Ülésbenn egy Beszédet

mondott, melyben ki nyilatkoztatta az ő küldetetésének tzeljät: hogy t. i. a' Közönséges Tisztviselők ellen való panaszokat a' Lakosoknak szorgalmasan megvizsgálja; minekokáért, ámbár ő el megy 3 napok alatt *Brüsszel*ből, a' nagy Kereskedő-helyeknek meg-nézegetésére: mindazáltal hágy maga helyében hátra egy Személyt, kihez mind Néki, mind a' Direktóriumnak is bizodalma vagyon. Az, bé fog szedni a' Polgároktól minden panaszokat 's kereseteket.

Párisban újra egy öszfze-esküvés vólt munkábann, a' mostani Igazgatás' formájának le-rontására, és a' Királyságnak vissza állítására: de ki tudódott, és már Jan. 30-dikánn el is vóltak fogva némely Öszfzesküdttek, kik közzül *Poly*, *Brothier*, *Berthelot*, *Delaville*, 's *Arnoy* neveződnek. A' ki-tudódás, *Malo* nevü Polgár által lett, ki a' 21-dik Dragonyos Régement Komendánsza. Erről meg-értvénn a' Kontrerevolutzionisták, hogy panaszolódik a' Direktórium és a' Politzáj-Minister ellen: hozzája mentek, 's leg-először is azt vítatták előtte, hogy lehetetlen meg-állani a' mostani igazgatás' formájának; és hogy jó lesz 18-dik *Lajost* béültetni, a' maga Atyjai trónusába. Fel-deztek az eszközoeket is, melyeket, ezenn

tzélnak elérésére gondoltak ki, 's kérték azoknak szerentsésítésére *Málónak* vélek való egyet-értését, oly ígérettel, hogy Regimentet 's *Lajos'* keresztjét fognak néki szerezni, és most előre ajándékul adni 50 ezer tallért. *Máló*, hírt adott mindjárt a' Politzáj-Ministernek, ki őtet meg-kérte, hogy mutassa az *Őzfszeesküttek*hez barátságát, melynél fogva inkább ki lehessen tanulni azoknak minden titkaikat. Úgy is lett végre, hogy az *Őzfszeesküvés'* Fejei közöttül némelyek a' *Maló'* szállására mentek, a' hol vagyon a' Katonai Oskola, 's ott tanátskoztak; azonban oly Rendelések voltak téve a' Republikánusok' részéről, hogy az egész tanátskozást jól halhatták egynehány Tanúk. A' tanátskozás' végződésével, midőn haza felé indultak a' Kontrarevoluzionisták: el fogattattak.

Elegyes Tudósítások.

A' Tripolisi Dey, és a' Dániai Udvar között, ki telvénn az ideje 8-dik Januáriusban, a' Fegyvernyugvásnak, mely, 4 Hónapokra köttetett vala: már azolta ismét ellenségeikké lettek ezenn két Hatalmasságok egymásnak, tsupánn azért; mivel a' *Tripolisi* Fejedelem, több ajándékokat kívánt a' Dániai Királytól, hogy sem mint ez, reájok állhatott volna azokra, úgy-

mint: két 40 ágyús Fregátokat; 300 ezer piáfttert; és minden 3-dik eszt. ben tiz ezer piáfttert; mely kívánságot midőn sokallott volna a' Dánus Consul *Lorchner*: fogta magát a' Dey, 's még meg-tóldotta azt, száz ötvenezer piáfttert kívánván még az előszámláltt adókon kívül. Ekkor a' Dánus Consul, oda hagyta a' *Tripolisi* földet, és *Thetis* nevű Dánus Fregátra ült fel, a' mely, 8-dik Janáriustól fogva szüntelen a' *Tripolisi* Kikötőhelynél tartózkodik, mind azért, hogy ki ne ereszze abból a' Rablóhajókat, mind pedig, hogy az oda vízfzátérő Káperektől, vízfzát vegye, hami Dánus prédát találánd nálok.

Kosciuskó, Jan. 26-dikánn *Stokholm*-ba érkezett. A' sok sebek, és belső gyötrelmek, úgy el gyengítették, hogy nem járhat; hanem Emberei által hordatja magát. Minekelötte el indult volna *Pétersburgból* *Amérika* felé: a' Tsászárnétól és a' Tsászári Hertzegafzszonyoktól, egy úgy nevezett *Souvenirt* (zsebbéli kés-ólló-plajbász-jegyző-levél-tükör-'s egyéb efféle-tartót) kapott ajándékban, melyet Azok, tulajdon kezekkel készítettek.

Orosz Birodalombéli Tudósítások.

Egy bölts és jó Fejedelem' szavának annyival több haszna szokott lenni sok parantsolatokénál, a' mennyivel jobb az Alatt-

valókbann az önként való engedelmesség, a' tsupa kéntelenségnél. *Pál* Tsászfár, ki nek példás tselekedetei már is számosok, jelessen remekelt e' részben is. Meg-értvén t. i. hogy Testörzöi nem jó szemmel nézik az ő előbbeni Reg. jének hozzájok lett kaptosoltatását, mindjárt meg-jelent nálok maga szeméjében, 's a' többek között így szóllott Nékiek: „Az én Reg. em — *ügymond* — sok esztendőig szolgált engemet hívenn: meg akartam tehát jutalmaztatni; de mi által jutalmaztathattam volna meg én azt inkább, mint hogy veletek egyesíttem. Meg akartam mutatni, hogy én betsüllek Titeket, és hogy legfőbb tisztességnek tartom azt, hogy én, az én Testörzöimhez tartozom. Katonák-ká akarlak benneteket formálni, olyanok-ká, kik, alkalmasok Hazájoknak őltalmazására. Boldogítani akarlak Titeket, 's az Országot 's a' t. Ily szívreható be-fzedénn a' Tsászfárnak, igen meg-indúltak a' Testörzök, térdre estek előtte, 's fogadták, hogy kéfzek érette, életeket is fel-áldozni. — Április Hónapra halasztotta a' Tsászfár a' maga és Felesége' meg-koronáztatását, mely eránt következő értelmű Jelentést tétetett közönségessé: „Isten' kegyelméből Mi Első *Pál*, Tsászfárja és egyedülvaló Uralkodója minden Oroszoknak 's a' t. adjuk tudtokra a' mi hív Alatt-

valóinknak, Egyházi- Katonai- Polgári- és minden más Rendűeknek. Minekutánna Mi el jutánk a' mi régi Atyáinkról reánk szállott Trónushoz: első kötelességünknek tartjuk, hogy háládatosságnak áldozatját nyújtsunk bé, a' minden földi Országok felett uralkodó Mindenhatónak, 's a' végett, tartozott tisztelettel kövessük a' régi Izráél Királyainak, valamint az igaz hitű Görög Tsászároknak, nem különben a' mi Istennek-tetsző Éleinknek, minden Országok' Egyedülvaló - Uralkodóinak, és más Keresztyén Fejedelmeknek példáikat; 's az Isten' kegyelmének új zálogát vegyük, a' mi meg-koronáztatásunk, és a' szent ke-
net által; melynek alkalmatosságával akarjuk egyfzersmind, a' Görög igaz hitű, és más Keresztyén Fejedelmeknek szokása szerént, a' mi igen kedves Feleségünket is *Mária Feodorowna* Tsászárnét a' meg-koronáztatásra méltóztatni, a' mely, a' Mindenható' segedelme által, a' mi első Fővárosunkban *Moskaubann* fog véghez men-
ni 1797-dik eszt. nek Április' Hónapjában. A' midönn ezt hív Alattvalóinknak tudokra adjuk, kötelezzük őket Atyai módra, egyesítsék velünk együtt szíves buzgóságú könyörgéseiket a' Mindenható Istenhez, és minden Jók' Adójához, hogy küldjön Az, erőt minékünk a' magasságból, mely által, az ő Szent Nevének ditsőítésére, a'

köz - tsendességnek meg - erősítésére , és a' mi Országunk' boldogságának gyarapítására telyesíthessük nagy hívatalunkat.

Költ Pétersburgban Déc. 18-dikán 1796.

Pál.

A' Moskaui Koronázás' tzeremóniájára, hívta a' Tsászár a' Néhai Lengyel Királyt *Stanislaus Augustust* is, és alkalmas utazására minden rendeléseket meg - tétetett. — Minden Orosz Tiszteknek , még a' Generálisoknak is , a' magok Reg. jeikkel kell lenni ezentúl. — A' szolgálatra alkalmatlanokká lett Katonák, több zsoldot kapnak az előbbeninél, 's egyébaránt is nagyobb gond lesz reájok, mint vólt ennekelőtte. — Hogy a' Pétersburgi Ispotályok' állapotját annál jobban ki-tanúlhassa a' Tsászár: mind el járta azokat, és szorgalmasan meg - vizsgálta a' Feleségével együtt.

Kurlandiát fel-szabadította Pál Tsászár minden afféle parantsolatok alól, melyek, a' kereskedést szorongatták. Már nints ott most semmi tilalmas portéka. A' közön-séges fizetések *Kurlandiában*, nem Bankó-tzedulák által esnek többé; hanem *Albert*' tallérjai által.

A' Frigyes-Belgyiomi, vagy Batáviai Nemzeti-gyűlés, lassan siet az újj Konsti-

tútzio - Tzikkelyeinek meg-határozásával. A' Religióra nézve hozott Végzése ez: A' Batáviai Nép, tiszteletben tartja a' Fő-Va-lóság' lételének esméretét, és ezen esméretnek a' virtusra 's a' jó erköltsökre nézve való hafznos erejét: jelenti közönséges-sen, hogy telyes szabadságábann áll kinek kinek, úgy szolgálni az Istent, a' mint meg van győződve önnön lelkébenn, 's bátorságot és védelmet ígér e' részben fejenként Mindeneknek.

Hágából Febr. 7-dikénn: — „Az újj Konstitútzió' 775 Tzikkelyei közzül, két-száz vagyon már meg-állítva.

Béts.

Az Olasz-Országi Ármádiától, tegnap estve szerentséssenn ide érkezett *Károly* Fő-Hertzeg.

Azon 24 Menyetskék közzül, kiket Ánglus Gr. *Moire* ki-házásított, ezer forintot fog kapni, a' ki leg-először szül.

Magyar - Ország'

Pestről Febr. 10-dikénn: — „Itt az egészsz Januárius, és Februárius' eleje nedves, ésllágy vólt, de ez utólsónak a' fogya legényesebbenn viseli magát. A' Fár-sáng nálunk igen víg, dugva tele vagynak

minden tántzos Szálák, házasodnak, férjhez mennek, lakadalmaznak az emberek. A' Rekruta-hordásnak vége hofszá nintsen. A' Ns Varmegyék ki állították már kétharmad részét az Ország-gyülesben ígért új Katonasagnak."

Erdély Ország.

Nagy-Enyedről Febr. 9 dikénn: — „Ezen Alsó-Fejérvármegyében *M. Igen* nevű Helységben, egy betsületes *Bartók* nevű Nemes embert estve midőn vatsorált volna, az ablakon keresztül úgy föbe lőték, hogy mindjárt meg-hólt. A' Gyilkos még nem tudódik, de most keményen puhotalódnak (tapogatódznak) utánna."

* * * * *

Tudósítás.

Hogy a' hafzontalan költségtől és sok Levelék irásától meg mentsem magamat, azoknak a' kiknek illik itt közönségessen felelek. Az én Halgatóim' számára ki-adandó Könyv még ez előtt esztendővel el kezdődött nyomtattni, de az én nagy kárommal félbe szaka ott tsak hamar, mivelhogy némely tóldalékokat, melyeknek a' magok helyekre bé kellene jöni, és a' melyeket még ez előtt esztendővel a' Censura alá adtam, még sem kaphattam kezemhez Ezt kéntelen vagyok hírül adni, hogy a' kik ne talán praenumeráltak, azt ne gondoljak, hogy pénzeket el akarom sikkasztani,

Kövy Sándor,